

AYTEKİN YILMAZ • Onlar Daha Çocuktu

AYTEKİN YILMAZ Siyasi nedenlerden dolayı yaklaşık 10 yıl hapis yattı. 2001'de hapisten çıkınca çalışmalarını sivil aktivist olarak sürdürdü. Geçmişle yüzleşme ve hapishaneler üzerine birçok proje yürüttü ve bu konularda kitaplar yazdı. Benzer çalışmalarını kurucularından olduğu Mahsus Mahal Derneği'nde yürütmeye devam ediyor. Yayımlanmış eserleri: *Doğu'nun Talanı ve İnkârı* (Belge Yayınları, 2001); *İçimizdeki Hapishane / Labirentin Sonu* (İletişim Yayınları, 2003); *Dağbozumu* (Doğan Kitap, 2011); *Yoldaşımı Öldürmek* (İletişim Yayınları, 2014); *Sığınamayanlar* (Doğan Kitap, 2016); *Ernesto'nun Dağları* (Siyah Kitap, 2017). 1997 Musa Anter Gazetecilik İnceleme Araştırma Ödülü, 1999 MKM Film Öyküsü Ödülü, 2003 II. İstanbul Ulusal Kısa Film Festivali Öykü Ödülü sahibidir.

İletişim Yayınları 2761 • Bugünün Kitapları 237

ISBN-13: 978-975-05-2673-2

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDITÖR Barış Özkul

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ William Morris Hunt, "Trampetçi Çocuk", 1862

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Naci Ozansoy

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

AYTEKİN YILMAZ

Onlar Daha Çocuktu

Babasız çocuklara...

İçindekiler

1	ULAŞ'I BİR DAMLA SUDA BOĞDULAR	11
2	AĞRI DAĞI AKŞAMINDAN ERZURUM SABAHINA	29
3	DİLŞA'NIN GÖZYAŞLARI	49
4	PERİNAZ	65
5	ŞU DAĞLARDA BİR YALAN OLSAYDIM	77
6	BARAN'I VURA VURA ÖLDÜRDÜLER	87
7	"YAŞAM HİKÂYEM BANA FAZLA BÜYÜK"	99
8	SEVGİYİ DEVRİMDEN SÜRMEK	111
9	PKK'DE ÇOCUK SAVAŞÇILAR	121
10	ÇOCUKLARI ÜŞÜTEN O SOĞUK DAĞ	139
11	GEÇMİŞİN ŞİDDETİYLE YÜZLEŞMEK	147
SONSÖZ		
	"HER DEVRİM KENDİ ÇOCUKLARINI YER"	153
	TABLO: 1990-2000 Yılları Arasında Devlet Güçleri ile PKK Arasındaki Çatışmalar Sonucunda Öldürülen Çocuklar	167

Giriş niyetine

Konfüçyüs, bir gün Thai Dağı'nın yanından geçerken, bir mezarın başında acı acı ağlayan bir kadına rastladı. Adımlarını hızlandırıp hemen kadına yaklaştı; sonra da kadının ağlamasının nedenini sordu.

“Senin ağlaman,” dedi kadına, “acı üstüne acı çekenlerin ağlamasına benziyor.” Kadın, “Öyle,” dedi, “bir seferinde kocamın babasını bir kaplan öldürmüştü, sonra bir başka kaplan kocamı öldürdü, şimdi oğlumu da yine bir kaplan öldürdü.”

Konfüçyüs, “Öyleyse neden bu diyardan gitmiyorsun?” diye sordu. Kadın şu yanıtı verdi: “Burada iktidar baskısı yok da ondan.” Bunun üzerine

Üstat yanındakilere şöyle dedi:

“Unutmayın çocuklarım, baskı yapan iktidarlar kaplanlardan daha dehşet vericidir.”

– BERTRAND RUSSELL

ULAŞ'I BİR DAMLA SUDA BOĞDULAR

“Ben hain değilim...”

– ULAŞ ŞAHINTÜRK

Hapishaneler yetişkinler için bile yaşanması zor yerlerdir, dışarıda insanlar, hapisteki bir mahpus için konuşmaya başladıklarında, “Hapse düştü,” derler. Ya da içerdeki mahpus kendisinden bahsederken, “Hapse düştüm,” der çoğunlukla. “Düşmek” kelimesi normalde serttir ve insandaki çağrışımları kötü bir durumu anlatır. Yetişkinler için bu hapselere düşme hali çocuk mahpuslar için daha sert ve zorlu yaşanmışlıklar çağrıştırır insanda. Hapis olduğum yıllarda nedense biz yetişkinlerle birlikte kalan 18 yaş altı çocukları yeterince dert etmediğimizi anımsıyorum. On yıllık mahpusluğumun sonuna doğru fark ettim çocuk mahpusları. Bunda sol örgütlerin ve tabii ki PKK'nin etkisi olduğunu düşünüyorum. Farkında olmasam da çocuk mahpuslar söz konusu olduğunda onlara örgütlerin baktığı gibi bakıp, çocuklar hakkında onlar gibi düşünmüşüm. Peki bu örgütler 1990'lı yıllarda içlerindeki çocuk mahpuslar hakkında ne düşünüyorlardı? Bu soruya ilişkin bir şeyler söyleyeceğimi bekleyenler boşuna beklemiş olurlar. Çünkü bu konuda bir düşünceleri yoktu. Kaldıkları koğuşlarda yetiş-

kin-çocuk ayrımı yapılmıyordu. Sadece örgütler değil, hapishane idareleri de sol örgüt davalarından tutuklananlarda yetişkin-çocuk ayrımı yapmıyordu. Hapishane idarecileri iki gruptan insanların aynı koşullarda kalmalarında bir sakınca görmüyorlardı. Görmedikleri için de siyasi mahpusların bulunduğu hapishanelerde, “yetişkin”-“çocuk” ayrımı yapılmıyordu.¹

Örgütler, hapishaneleri bir örgüt kampı olarak görüyorlardı. Çocuk mahpusların kendi koşullarına verilmesi örgütlerin istedikleri bir şeydi. Tutuklanıp koşu gelen her çocuk mahpus, örgüt için bir savaşçı adaydı. 1992 yılında tutuklanıp İstanbul Bayrampaşa Hapishanesi'ne götürüldüğümde, hapishane koşullarında böylesi bir tabloyla karşılaştım. C Blok'ta sol örgütler ve PKK davalarından tutuklanan insanlar kalıyordu. Çocuk mahpusların yetişkinlerle birlikte kaldığına, ilk olarak Bayrampaşa'da rastlamıştım. Hatırlıyorum o yıllarda mahkemelerce ceza alan birçok kişiye yaş indirimi uygulanıyordu. Hatta içimizde yaşı küçük olanlar adına seviniyorduk. O günkü şartlarda örgüt üyeliği cezası yetişkinler için 12,5 yıldır. 18 yaşından küçüklerde ise bu ceza 8 yıla kadar düşüyordu. Bunun da yaklaşık beş buçuk yılını yatmak zorundaydılar. Alınan indirimli hapis cezalarından o günkü koşullarımızda çocuk mahpusların sayısının az olmadığını söylemem gerekiyor. Bir oran vermem gerekirse, o dönem Bayrampaşa'da çocuk mahpus sayısının rahatlıkla %20'lere tekabül ettiğini söyleyebilirim. Bu çocuklardan ceza alanlar da oluyordu, birkaç ay tutuklu kalıp tahliye olanlar da. Ceza alanlar yetişkinlerle birlikte cezalarını tamamlarken, tahliye olanlardan çoğu da hapishanedeki örgütün toplu eğitimlerinde iyice militanlaştıktan sonra dışa-

1 Normalde adli davalardan tutuklu olanlara yetişkin-çocuk ayrımı yapan devlet örgütlü suçlarda bu ayrımı yapmıyordu. Siyasi davalardan yargılanan çocukları, diğer çocukları etkilerler, örgütler kaygısıyla aynı davadan tutuklu bulunan yetişkinlerin içine gönderiyorlardı.

rıda örgüte katılıp dağa çıkıyorlardı. Bir de dışarıya hiç çıkmayan çocuklar vardı. Hikâyesini burada anlatacağım Ulaş Şahintürk işte bu çocuklardan biriydi.

Ulaş'ın ismi ilk defa hapisanede tuttuğum günlüklerimden birinde geçiyordu ama hakkında yeterince bilgi edinememiş olmalıyım ki adının altına bir şeyler yazamamışım, sadece, "İnanılır gibi değil, ama gerçek" notunu düşmüşüm. Hatırlıyorum, birkaç yıl sonrasında onun trajik hikâyesini ilk duyduğumda benim için gerçek olabileceğine inanmakta zorlandığım yaşanmışlıklardan birisi olmuştu. Ulaş'ı bana anlatanlardan biri, "Peşini bırakma!" demişti. Hapishaneden çıktuktan sonra izini sürmeye başladığımda, hakkında bilgi belge bakımından bir şey yoktu. Örgütler tarafından öldürülen diğer insanlarınki gibi, Ulaş'ın da izi kaybettirilmişti. Onu Ankara Ulucanlar Hapishanesi'nde o dönem mahpus olmuşlara soruyordum, çoğu ya tanımıyor ya da olay hakkında konuşmak istemiyordu. Tanıkların konuşmak istememesi bu olayda da beni düşündürüyordu. Ne yapabiliyim, kimden bilgi alabilirim diye düşünürken aklıma internette arama yapmak geldi.

Bilgisayarımın başına oturup arama motoruna "Ulaş Şahintürk Ulucanlar Hapishanesi'nde öldürüldü" yazıyorum, bu olaya ait hiçbir şey çıkmıyor. Sonra 1990'lı yıllarda gazete haberlerinin internete girmemiş olabileceğini hatırlayınca vazgeçiyorum. Bu defa da belki o dönemin yayımlanmış büyük gazetelerinden birinde haberine rastlarım diye, 2016 yılının bir haziran gününde İstanbul'un büyük kütüphanelerinden birinin yolunu tutuyorum. Ulaş'ın öldürüldüğü 1996 yılına ait günlük büyük gazetelerden birkaçını tarıyorum. On günlük bir çalışmanın ardından sadece gazetelerden birinde rastlıyorum Ulaş'ın öldürüldüğüne ilişkin bir habere... bu kez de yine eski örgüt infazlarında olduğu gibi kayıp kimlik ilanı kadar bir haber okuyabiliyorum ancak. Okudu-

ğum bu haber Ulaş Şahintürk'ün öldürüldüğünü teyit ediyor, ama fazla da ayrıntıya girilmemişti. Gazeteden okuduğum haber tamı tamına şöyleydi: “Ulaş Şahintürk, Ankara Ulucanlar Cezaevi'nde örgüt içi hesaplaşma nedeniyle boğduruldu. Yetkililer dün sabah cesedin saat 10 sıralarında koğuş kapısının önüne bırakıldığını söylediler.” Bu haberin bir fotoğrafını çekip arşivime alıyorum, ulaşabildiğim haber kısaca da olsa bir belge diyorum. 1996 yılında Ulaş hakkında yeterince bilgiye ulaşamadığım için araştırmalarımı zamana yaymak zorunda kalmıştım. Bu bekleyiş 20 yıl kadar sürdü desem herhalde abartmış olmam. Ulaş hakkında bilgilerimi onun trajik yaşamını anlatabilecek seviyeye getirdiğimi anladığımda oturup bu satırları yazdım. İşte Ulaş'ın trajik kısaca yaşam öyküsü:

Ulaş 1996 yılı yazının son günlerinde Samsun'da DHKP-C örgütüne yönelik bir operasyonda birçoqlarıyla birlikte yakalanıyor. Yakalandığında henüz lise öğrencisiydi. Onu tanıyanların anlatımlarına bakılırsa henüz 17 yaşına yeni basmış bir çocuktur. Yakalanmasına sebep olan şey ise, örgütün yayın organını öğrencisi olduğu meslek lisesinde dağıtmak ve arada bir sol örgüt çevrelerinin etkinliklerine katılmakmış. Hatta çok tez canlı ve sempatik biri olduğu için de okuldaki arkadaşları tarafından seviliyormuş. Bu sempatiği ve girişkenliği onu daha lise ikinci sınıfta, okul çevresinde sempatzanı olduğu örgütün doğal sorumlusu olmaya kadar götürmüş. Zaman içinde kendisi gibi okulundaki başka heyecanlı gençlerle birlikte hareket etmeye başlamış. Önce okul çevresinde sonra da yaşadıkları mahallelerde devrim ve sosyalizm lehine, bazen de örgüt lehine afişleme, pullama ve yazılama eylemleri gerçekleştirmişler. Başlarda bu doğal girişkenlik, sonraki zamanlarda örgütle ilişkilenebilir kadar götürmüş Ulaş'ı. Solcu ve demokrat bir ailenin çocuğu olduğu için de örgütle ilişki kurmakta zorlanmamış. Onu ta-

nıyanlar daha o günlerde isminin devrimci romantizmiyle de tanışmış oluyorlardı. 1970'li yılların devrimci bir kişiliğinin adını almış olması bulunduğu çevrede ona ayrı bir sempati uyandırıyor. Kendisine Ulaş ismini sorduklarında o da “Doğduğum yıllarda solcular genellikle erkek çocuklarına, Deniz, Mahir adını koyuyorlarmış. Babam da bana Ulaş Bardakçı'nın adını koymuş,” diyerek, övüne övüne “Mahir Hüseyin Ulaş kurtuluşa kadar savaş!” sloganını hatırlatıyormuş. Ulaş bunları gezdiği yerde anlattığında, onu tanıyan büyükleri, sevenleri “Oğlum daha çok küçüksünüz, biraz büyüün de öyle devrimci olun,” demelerine rağmen, o günlerde Ulaş ne büyüklerini ne ailesini ne de okuldaki öğretmenlerini dinliyordu. Onları dinlemiyordu ama mahallede onunla konuşan, örgütlenme çabası içinde olan büyük abi ve ablaları vardı. Ulaş ve yanındaki birkaç arkadaşı okuldaki dersleri ekiyorlardı ama mahalledeki örgüt eğitimine iki dakika bile geç kalmıyorlardı. Bu toplantılarda öğrendiği ilk şeylerden biri “Devrimci disiplin ve komün yaşamı” idi. Örgütte öğrendiği devrimci disiplin ve komün yaşamını sınıftaki arkadaşlarına anlatıp, onları etkilemeye çalışsa da arkadaşlarının pek de disipline uyacak bir durumlarının olmadığını anladığında iş işten geçmişti artık.

1996 yazında hiç beklemediği bir günde polisler Ulaş'ı gözaltına alırlar. Ellerini kelepçeleyip ekip arabasına bindirirler. Bindiği arabada örgüt mahallesinden tanıdığı başkaları daha vardır. Hep birlikte polis merkezine götürüldüklerinde başına gelen şeyin tam olarak ne olduğunu bile anlayamaz. Ta ki sıkı bir sorgusuna dayanıncaya kadar. Ulaş da birçokları gibi polis sorgusuna dayanamaz. Önce hakkında söylenen birçok şeyi inkâr eder. Askıda elektrik şok verildiğinde ise neye uğradığını şaşırır. Şok işkencesi ona çok ağır gelmiştir. Bunun üzerine örgüt mahallesine ait bildiği ve bilmediği ne varsa anlatmaya başlar. Bu konuşmaları yüzün-